

وضعیت استقرار مؤلفه‌های مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاهی ایران: مرور نظام‌مند

نیلوفر محقق^۱ / یحیی حجتی زاده^۲ / رعنا کوثری^۳ / نسترن فیاضی^۴ / زهرا سره بندی^۵

چکیده

مقدمه: دانش از عوامل اساسی ایجاد ثروت، توانایی و دانایی به شمار می‌آید که با تولید و انتشار، مدیریت و کاربست آن، توسعه ملی تحقق می‌یابد. مطالعه حاضر با روش مرور نظام‌مند، وضعیت استقرار و کاربست مؤلفه‌های مدیریت دانش را در کتابخانه‌های دانشگاهی ایران بررسی نموده است.

روش کار: همه مقالات نمایه شده در پایگاه‌های اطلاعاتی معتبر داخلی و خارجی، با استفاده از کلیدواژه‌های استاندارد و حساس مرور شدند. سپس همه مقالاتی که دارای معیارهای ورود به پژوهش بودند، پس از کنترل کیفی وارد فرایند مرور نظام‌مند شده و پس از طبقه بندی مقالات، نتایج آنها به صورت توصیفی و در قالب جدول خلاصه سازی، جمع بندی و تفسیر شد.

یافته‌ها: در جستجوی اولیه، تعداد ۸۶۰ مقاله استخراج شد که از میان این مقالات، ۲۸ مقاله شرایط لازم برای شرکت در مطالعه را داشتند. مرور نظام‌مند مطالعات نشان داد در نیمی از کتابخانه‌های دانشگاهی، وضعیت کاربست و استقرار مدیریت دانش پایین‌تر از حد متوسط و در وضعیت نامطلوبی است. همچنین وضعیت استقرار مدیریت دانش در کمتر از نیمی از کتابخانه‌ها در حد متوسط گزارش شد و در دو کتابخانه وضعیت کاربست مدیریت دانش بیشتر از حد متوسط و در وضعیت مطلوبی قرار داشت.

نتیجه‌گیری: استقرار و کاربست مؤلفه‌های مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاهی، به‌طور کلی در وضعیت نسبتاً نامطلوبی قرار دارد اما در کتابخانه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی نسبت به سایر کتابخانه‌های دانشگاهی از وضعیت بهتری برخوردار است. آگاهی از وضعیت استقرار مدیریت دانش، اولین مرحله در بهبود و رفع موانع اجرای آن است و همچنین برنامه ریزی و سیاست گذاری هدفمند برای مدیریت دانش تولید شده در سطح ملی، به همراه ایجاد یکپارچگی در مدیریت دانش مانع هدر رفت سرمایه‌های فکری می‌شود.

واژه‌های کلیدی: مدیریت دانش، مولفه‌ها، کتابخانه‌های دانشگاهی، استقرار، مرور نظام‌مند

• وصول مقاله: ۹۵/۸/۲۰ اصلاح نهایی: ۹۶/۰۷/۱۰ پذیرش نهایی: ۹۶/۰۸/۲۴

۱. مربی گروه کتابداری و اطلاع رسانی پزشکی، دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران
۲. دانشجوی کارشناسی ارشد علوم کتابداری و اطلاع رسانی پزشکی، دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران؛ نویسنده مسئول (hojati.yahya@gmail.com)
۳. دانشجوی کارشناسی ارشد علوم کتابداری و اطلاع رسانی، دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور، اهواز، ایران
۴. کارشناس ارشد علوم کتابداری و اطلاع رسانی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه تهران، تهران، ایران
۵. کارشناس ارشد مدیریت بازرگانی، دانشکده مدیریت، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

کتابداران برای به دست آوردن، ذخیره سازی و توزیع دانش سازمانی موجب خواهد شد کارکنان کتابخانه هوشمندانه عمل کنند، از دوباره کاری ها کاسته شود و تولیدات و خدمات خلافتانه ای ارائه شود [۶]. با استفاده از مدیریت دانش کتابداران فرصتی کسب می کنند که با دیگر واحدهای رو به افزایش در دانشگاه ها به صورت مؤثرتری مشارکت داشته باشند [۴].

کتابخانه های دانشگاهی به خاطر تعامل بی طرفانه با واحدهای مختلف دانشگاه اعم از دانشکده ها، اساتید و دانشجویان، امور اداری، امتحانات و غیره می توانند در ایجاد پایگاهی جامع از اطلاعات نقشی اساسی داشته باشند و با سازمان دهی مناسب و روزآمد نمودن این پایگاه ها، تأثیر قابل ملاحظه ای در تسهیل و تحکیم روابط بین افراد، گروه ها و بخش های مختلف داشته باشند و به بهبود تصمیم گیری های آتی کمک نمایند [۷]. فناوری، فرهنگ مشارکتی سازمانی و دانش فردی به عنوان شاخص علمی نیروی انسانی در کتابخانه های دانشگاهی از مهم ترین عوامل مؤثر در پیاده سازی و اجرای موفق مدیریت دانش در کتابخانه های دانشگاهی هستند.

هرچند مدیریت دانش تاریخچه ای کوتاهی دارد، ولی هم زمان با رشد ایده دانش به عنوان منبع راهبردی در قرن ۲۱ و مورد توجه قرار گرفتن دانش به مثابه مزیتی رقابتی مهم در سازمان های پیشرو، بسیاری از دانشمندان علم مدیریت و سازمان از طریق ایجاد باب جدیدی در مدیریت با عنوان مدیریت دانش، تلاش هایی را برای نظام مند کردن استفاده از دانش در سازمان آغاز کرده اند [۲، ۸].

در ایران همانند سایر کشورهای جهان اخیراً به مسئله مدیریت دانش با دیدی بازتر نگاه می شود و به خوبی از اهمیت آن باخبر شده اند و تا کنون مطالعات زیادی در این زمینه انجام شده است ولی با این حال کتابخانه های دانشگاهی سهم اندکی در پیاده سازی برنامه های مدیریت دانش داشته اند [۹]. به همین دلیل مطالعات قابل توجهی در زمینه استقرار مدیریت دانش در کتابخانه های دانشگاهی به صورت پراکنده انجام و هزینه های زیادی صرف این مطالعات شده است ولی با توجه به پراکندگی این مطالعات و انجام ندادن مطالعه ای نظام مند از

مقدمه

سازمان دانشگاه را می توان به پیکری تشبیه کرد که اساتید و پژوهشگران سر، دانشجویان بدن و کتابخانه قلب آن است. اگر این پیکر بخواهد به حد کافی کارایی داشته باشد و وظایف خود را به نحو احسن انجام دهد باید قلب آن به حد کافی قوی و کارآمد باشد. کتابخانه های دانشگاهی به عنوان قلب سازمان دانشگاه، وظایف مربوط به پژوهش را به طور مستقیم و وظایف مربوط به آموزش را به طور غیر مستقیم به عهده دارند [۱]. لازم است، کتابخانه های دانشگاهی، به منظور پاسخگویی به نیازهای متحول جامعه و انجام فعالیت ها و خدمات خود، تغییرات زیادی را تجربه کنند که یکی از مهم ترین ابزارها در این راستا مدیریت دانش است [۲].

با افزایش سطح رقابت در محیط های کار، هزینه های بالای منابع انسانی، بی ثباتی و ناپایداری نیروهای کار و کاهش دانش کاران کیفی، سازمان ها به طور فزاینده ای متقاعد شده اند که از دانش و تخصصی که در سازمان به سرمایه فکری معروف است و در نیروهای انسانی موجود در سازمان ها نهفته است، استفاده مؤثرتری بنمایند. برخی از سازمان ها، مدیریت دانش را به عنوان راهبردی اصلی برای بهبود مزیت رقابتی سازمان خود به کار می گیرند [۳]. مدیریت دانش تلاش راهبردی کتابخانه است که طی آن از راه مهار و استفاده از دارائی های فکری که نزد کارکنان کتابخانه وجود دارد، برای بهره وری هرچه بیشتر استفاده شود [۴].

مدیریت دانش به فرآیندهای عملی اشاره دارد که بر دانش نظیر ایجاد، ثبت، تعیین، سازمان دهی، ذخیره، ارائه، انتقال و استفاده مجدد از دانش تأثیر می گذارد [۵] و ابزاری ماندگار و مناسب در کتابخانه ها به منظور ارتقای خدمات آنها در عصر اقتصاد دانش مدار است [۴]. مقابله با برخی از چالش هایی که امروزه کتابخانه ها با آنها مواجه اند مانند: کمبود منابع مالی، نبود تخصیص اعتبارات کافی، تغییر شغل ها و پست های سازمانی، کمبود نیروی متخصص، بازنشستگی کارکنان بانجر به، تنوع مراجعان و تحولات فناوری، از طریق اجرای فرآیندهای مدیریت دانش امکان پذیر است [۴]. تلاش

این پژوهش‌ها، نیاز به مطالعه مروری نظام مند در سطح ملی بر این پژوهش‌ها احساس می‌شود.

نتایج این پژوهش اطلاعات کاملی در مورد وضعیت استقرار مؤلفه‌های مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاهی، عوامل مؤثر بر استقرار مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاهی و موانع آن ارائه می‌دهد و بستری مناسب برای بهبود محیط آموزشی، نحوه یادگیری، سبک تدریس، افزایش ارتباط بین اعضای هیئت علمی، دانشجویان و کارمندان و در نهایت افزایش خدمت‌رسانی بهتر برای کتابخانه‌های دانشگاهی فراهم خواهد نمود. همچنین مدیران از نتایج حاصله در طراحی برنامه‌های مدیریت دانش و شناسایی نقاط ضعف و قوت آن در کتابخانه‌های دانشگاهی بهره‌جویی می‌کنند. بنابراین در پژوهش حاضر با استفاده از مطالعه مرور نظام‌مند به بررسی وضعیت استقرار مدیریت دانش، عوامل مؤثر و موانع اجرای آن در کتابخانه‌های دانشگاهی پرداخته شده است.

روش کار

این مطالعه از نوع مطالعات مروری نظام‌مند است که در دسته مطالعات ثانویه قرار می‌گیرد. این مطالعه در سال ۱۳۹۵ با استفاده از راهنمای کاکرین طراحی و اجرا گردیده و در طراحی آن از رویکرد مطالعات مروری نظام‌مند استفاده شده است. با توجه به این که در مطالعات مختلف برای اندازه‌گیری وضعیت استقرار و کاربست مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاهی از ابزارهای متفاوتی استفاده و گروه‌های مختلفی از این سازمان‌ها بررسی شده بود، در این راستا، این مطالعه با هدف جمع‌بندی مطالعات منتشر شده و جمع‌آوری همه جانبه اطلاعات، وضعیت استقرار و کاربست مؤلفه‌های مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاهی، موانع و عوامل مؤثر، با استفاده از روش‌های مرور نظام‌مند استخراج شده و از تحلیل نتایج بدست آمده خودداری شده است. پس از طبقه‌بندی مقالات بر اساس تاریخ انتشار، یافته‌های حاصل از این مقالات مورد تحلیل و تفسیر قرار گرفته و نتایج آن‌ها به صورت توصیفی و نیز در قالب جداول خلاصه‌سازی، جمع‌بندی و

تفسیر شد. با توجه به اینکه مطالعه حاضر، نوعی مطالعه ثانویه بر مطالعات اولیه بود، برای حفظ حقوق مولفین داده‌های مورد استفاده شامل اطلاعات مقالات و یا اطلاعاتی که با تماس با نویسندگان به دست آمده بود و منابع مورد استفاده، دقیقاً ذکر شده و همچنین در انجام این مطالعه، حداکثر تلاش برای جلوگیری از سوگیری و ورود نظرات شخصی در نتایج مطالعه صورت گرفت.

به منظور گردآوری اطلاعات از پایگاه‌های مختلف داخلی و خارجی، نخست جستجوی جامع در پایگاه‌های داده، پابمد، وب آو ساینس، ایران مدکس، نورمگز، مگ ایران، امرالد، ساینس دایرکت و جهاد دانشگاهی (SID) و استنادی جهان اسلام (ISC) و سایر پایگاه‌ها انجام شد و سپس با انجام جستجوی دستی در موتور جستجوی گوگل اسکالر و استنادهای مقالات مرتبط گردآوری شده، همه مقالات مرتبط گردآوری و وارد مطالعه شدند. راهبردهای جستجو در آذرمه سال ۱۳۹۵ انجام گردید.

برای استخراج کلیدواژه‌ها از سه مرحله‌ی نظرات متخصصین، بررسی متون و کمک کتابدار و استفاده از واژگان کنترل شده (MeSH) استفاده گردید. با بررسی جامع تمامی کلیدواژه‌ها و با توجه به گسترش رویکرد مدیریت دانش در میان رشته‌های مختلف، تصمیم بر این گرفته شد برای جستجوی حساس و جامع از کلیدواژه‌های Knowledge Management, Knowledge sharing, Knowledge transfer, Knowledge Exchange, Knowledge Creation, Academic Library و مشتقات و مترادف‌های آنها بهره گرفته شود. به این ترتیب در زبان فارسی از کلیدواژه‌های مدیریت دانش، اشتراک دانش، استقرار دانش، تقسیم دانش، خلق دانش و کتابخانه‌های دانشگاهی و تمامی مشتقات و مترادف‌های آنها استفاده شد.

مقالات متن کامل از نوع پژوهشی که یکی از موارد عوامل تسهیل‌کننده، موانع و وضعیت استقرار مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاهی را گزارش کرده بودند، وارد مطالعه شدند. این مقالات، انگلیسی و فارسی‌زبانی بودند که در ایران

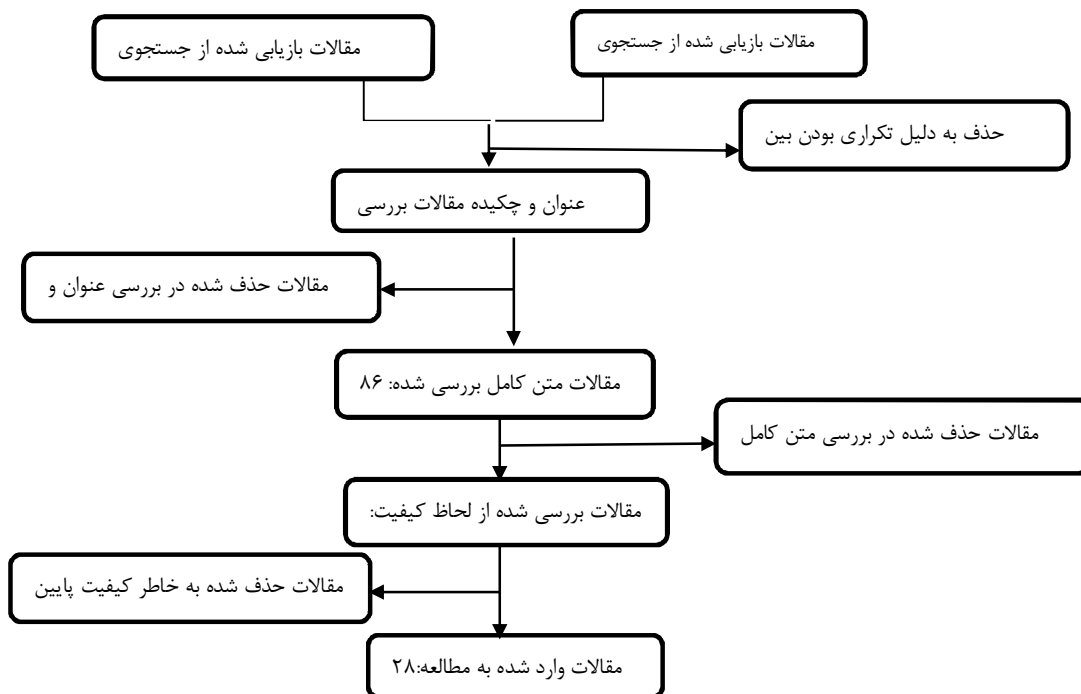
از فرم استخراج داده از پیش آماده‌شده ای شامل عنوان مطالعه، نام نویسنده اول، سال انتشار، نوع مطالعه، ابزار گردآوری اطلاعات، حجم نمونه، محل انجام مطالعه، نرخ پاسخ به پرسشنامه و نتایج اصلی استفاده شد. جدول شماره دو خلاصه جدول استخراج داده‌ها در این مطالعه را نشان می‌دهد. در این پژوهش تعداد ۲۸ مقاله که در همه آنها از روش نمونه‌گیری تصادفی برای تعیین نمونه استفاده‌شده بود، بررسی شد.

یافته‌ها

نتایج این مطالعه نشان داد که همه مقالات مورد بررسی به صورت کمی و با استفاده از پرسشنامه‌های استاندارد انجام شده بودند. از میان مقالاتی که از مطالعه خارج شدند، دو مقاله فاقد کیفیت لازم بود، دو مطالعه فاقد متن کامل بودند و سه مطالعه جنبه‌هایی از مدیریت دانش را در کتابخانه‌های دانشگاهی بررسی کرده بودند که مطابق با اهداف مطالعه حاضر نبودند. همه مطالعاتی که فاقد معیارهای ورود به مطالعه بودند، از مطالعه کنار گذاشته شدند و وارد فرایند بررسی نشدند.

انجام شده بود. مقالاتی که از نوع پژوهشی نبودند، چکیده‌های فاقد متن کامل ارائه‌شده در کنفرانس‌ها و همایش‌ها، مقالات آموزشی، مقالاتی که با وجود ارتباط موضوعی، عوامل تسهیل‌کننده، موانع و وضعیت استقرار مدیریت دانش را گزارش نمی‌کردند و مقالاتی که این مهم را در کتابخانه‌هایی به جز کتابخانه‌های دانشگاهی گزارش کرده بودند، از مطالعه خارج شدند. در شکل یک فرایند بررسی و انتخاب مقالات به تصویر کشیده شده است.

در مرحله بعد برای ارزیابی کیفیت مطالعات، چک لیست ارزیابی کیفیت شامل هشت سؤال در زمینه هدف پژوهش، نحوه نمونه‌گیری، نحوه جمع‌آوری اطلاعات، اندازه‌گیری شاخص‌ها، تحلیل داده‌ها و ارائه شفاف نتایج تهیه شد. با بررسی متن کامل مقالات، کیفیت آنها ارزیابی شد و مطالعات براساس نمره کیفیت در سه گروه مطالعات با کیفیت بالا، متوسط و پایین قرار گرفتند. ارزیابی کیفیت مطالعات نشان داد که از ۲۸ مطالعه مورد ارزیابی ۲۱ مطالعه دارای کیفیت عالی، شش مطالعه در سطح کیفیت متوسط و فقط یک مطالعه دارای کیفیت پایین بود. برای استخراج نتایج پژوهش‌ها در این مطالعه

شکل ۱: فرایند بررسی و انتخاب مقالات

موفقیت مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاهی بود. همچنین نتایج مطالعاتی که به بررسی عوامل مؤثر بر چرخه دانش در کتابخانه‌های دانشگاهی پرداخته بود [۱۲ مطالعه] نشان داد، عواملی همچون فرهنگ سازمانی، ساختار سازمانی، فناوری اطلاعات، خلاقیت کتابداران و منابع انسانی بیشتر از سایر موارد بر چرخه مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاهی تأثیر گزار بودند.

مطالعاتی که به صورت مقایسه‌ای به بررسی وضعیت استقرار مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی و کتابخانه‌های دانشگاه‌های غیر علوم پزشکی پرداخته بودند، بیانگر برتری نسبی کتابخانه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی در استقرار مؤلفه‌های مدیریت دانش بودند.

جدول شماره یک خلاصه‌ای از این مطالعات انتخاب شده را نمایش می‌دهد که شامل مشخصات مقالات، مانند عنوان مقاله، نویسنده اول، سال انتشار، نوع مطالعه، ابزار گردآوری داده‌ها، جامعه مورد مطالعه، حجم نمونه و نتایج کلی مطالعه است. جامعه پژوهشی مطالعات هدف در این بررسی شامل تمام کارکنان و مدیران شاغل در کتابخانه‌های دانشگاهی در ایران است.

بررسی نتایج نشان داد که تمام مطالعات انجام شده در زمینه استقرار مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاهی بعد از سال ۱۳۸۷ انجام شده بودند و ۱۹ مطالعه بعد از سال ۱۳۹۰ نوشته شده بوده اند و این امر بیانگر این است که آگاهی از وضعیت استقرار و کاربری مؤلفه‌های مدیریت دانش و عوامل مؤثر بر آن یکی از چالش‌های نوظهور کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی است که اخیراً مورد توجه جدی مسئولان این نهادها و پژوهشگران حوزه اطلاع‌رسانی قرار گرفته است.

از مجموع مطالعات مورد بررسی، ۲۵ مطالعه وضعیت کاربری مؤلفه‌های مدیریت دانش را در کتابخانه‌های دانشگاهی گزارش کرده بودند که از این تعداد ۱۳ مطالعه میزان کاربری و استقرار مدیریت دانش را کمتر از حد متوسط و در وضعیت نامطلوب گزارش کرده بودند، ۱۰ مطالعه این میزان را در حد متوسط و دو مطالعه آن را در حد مطلوب گزارش کردند.

نتایج مطالعه مرور نظام‌مند نشان داد، کم توجهی مدیران و مسئولان، کمبود بودجه، نبود تدوین خط و مشی و راهبردهای مدیریت دانش توسط متخصصان، استفاده نکردن از فناوری‌های نوین و نبود مشوق‌های لازم بین کارکنان، از جمله عوامل نبود

جدول ۱: وضعیت کاربری مؤلفه‌های مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاهی

ردیف	عنوان مقاله	کیفیت مطالعه	سال و نیمه نخست	نوع مطالعه و ابزار گردآوری	نوع مطالعه و نمونه کتابخانه:	مکان	نوع پاسخ	نتایج کلی
۱	تحقق مدیریت دانش با رویکرد مقایسه‌ای بین کارکنان کتابخانه‌های دانشگاه‌های استان مازندران بر اساس مدل هیسینگ [۱۰]	بالا	۱۳۹۵	رودی و همکاران	۱۱۶ کتابدار از کتابخانه‌های دانشگاه‌های دولتی و علوم پزشکی مازندران	مازندران	۱۰۰ درصد	میزان کاربری مدیریت دانش با میانگین ۲/۹۶ در حد متوسط بوده و تنها مؤلفه به کارگیری دانش در کتابخانه‌های دانشگاهی با میانگین ۳/۱۴ از حد متوسط بالاتر است
۲	رابطه‌ی تسهیم دانش و نوآوری کتابداران کتابخانه‌های دانشگاه تربیت مدرس [۱۱]	بالا	۱۳۹۴	زارعی و همکارش، پرسشنامه	۴۴ کتابدار دانشگاه تربیت مدرس	تهران	۷۰ درصد	میزان تسهیم دانش در بین کتابداران کتابخانه‌های دانشگاه تربیت مدرس با کسب میانگین ۱/۷۵ در سطح نامطلوبی بود.

ادامه جدول ۱: وضعیت کاربست مولفه های مدیریت دانش در کتابخانه های دانشگاهی

ردیف	عنوان مقاله	نویسنده اول و سال	نوع مطالعه و ابزار گردآوری	نمونه مطالعه و نوع کتابخانه:	مکان	نرخ پاسخ	نتایج کلی
۳	کاربست مدیریت دانش در کتابخانه های دانشگاه های ارومیه و علوم پزشکی ارومیه در چارچوب مؤلفه های ترکیبی پیشنهادی [۱۲]	هاشم زاده و همکاران، ۱۳۹۴	توصیفی پیمایشی با استفاده از پرسشنامه	کلیه کارکنان کتابخانه های مرکزی و دانشکده ایدان شگاه های ارومیه	ارومیه		میانگین ترتیب کاربست مؤلفه ها عبارت است از: به کارگیری دانش، سازمان دهی دانش، کسب و استحصال دانش، خلق و تولید دانش، اشاعه و توزیع دانش، گردآوری و نگهداری دانش. به کارگیری دانش بالاترین میانگین و گردآوری و نگهداری دانش کمترین را داراست.
۴	بررسی مقایسه ای وضعیت مدیریت دانش بر پایه مدل Jashpara در کتابخانه های دانشگاهی شهید چمران و علوم پزشکی جندی شاپور اهواز [۱۳]	عصاره و همکاران، ۱۳۹۴	پیمایشی با استفاده از پرسشنامه	۷۵ کتابدار کتابخانه ها و هیادانشگاه ها ی شهید چمران و جندی شاپور	اهواز		دانشگاه جندی شاپور اهواز در هر چهار مولفه ی خلق، سازمان دهی، اشاعه و کاربرد دانش وضعیت بهتری نسبت به دانشگاه شهید چمران داشته است. همچنین یافته ها نشان داد که از جمله عوامل عدم موفقیت مدیریت دانش در دانشگاه های مذکور عدم توجه همه جانبه مدیران و مسئولان، کمبود بودجه، عدم تدوین خط مشی و راهبردهای مدیریت دانش توسط متخصصان، عدم استفاده از فناوری های نو و غیره است.
۵	سطح بلوغ مدیریت دانش مشتری در ارتقای کیفیت خدمات دهی کتابخانه های دانشگاهی تبریز [۱۴]	زارعی و همکاران، ۱۳۹۴	پیمایشی تحلیلی با استفاده از پرسشنامه	۶۸ نفر از کتابخانه شاغل در کتابخانه های دانشگاهی تبریز	تبریز		آمادگی نیروی انسانی کتابخانه های دانشگاهی تبریز نسبت به بلوغ مدیریت دانش مشتری در سطح متوسطی است. از بین مؤلفه ها مدیریت دانش مشتری، فناوری بیشترین تأثیر را در ارتقای کیفیت خدمات دهی کتابخانه های تبریز داشته است.
۶	میزان حاکمیت عوامل مدیریت دانش در کتابخانه های دانشگاه علوم پزشکی اصفهان [۱۵]	غلامی و همکاران، ۱۳۹۳	پیمایشی از نوع کاربردی با استفاده از پرسشنامه استاندارد Pasture	۸۲ کتابدار شاغل در کتابخانه دانشگاه علوم پزشکی اصفهان	اصفهان	۱۰۰ درصد	نتایج به دست آمده نشان داد که در کتابخانه های علوم پزشکی اصفهان هر شش مؤلفه مدیریت دانش [سیاست ها و راهبردها، سیستم های رهبری، سیستم تشویق و پاداش دهی، سیستم خلق و تحصیل دانش، سیستم آموزش و سیستم ارتباطی مدیریت دانش]، کمتر از سطح متوسط بوده است و بنا بر دلایلی از جمله نبود دستورالعمل ها و خط مشی های مدون و حمایت مسئولین به صورت غیر علمی است؛ بنابراین مدیریت و رهبری در کتابخانه ها بهتر است به گونه ای باشد که عوامل ایجاد کننده ی مدیریت دانش در بین همه کارکنان کتابخانه پذیرفته شود.

ادامه جدول ۱: وضعیت کاربست مولفه‌های مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاهی

ردیف	عنوان مقاله	نویسنده اول و سال	نوع مطالعه و ابزار گردآوری	نمونه مطالعه و نوع کتابخانه:	مکان	نرخ پاسخ	نتایج کلی
۷	سنجش میزان تأثیر عوامل مؤثر در پیاده‌سازی مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاهی استان یزد [۱۶]	پارسانیان و همکاران، ۱۳۹۳	پیمایشی - تحلیلی با استفاده از پرسشنامه	۹۲ کتابدار از کتابخانه‌های دانشگاهی	یزد	۸۶ درصد	کتابخانه‌های موردبررسی در کل وضعیت مناسبی برای پیاده‌سازی برنامه‌های مدیریت دانش ندارند. نتایج این پژوهش نشان داد که از مجموع زیرساخت‌های موردبررسی در کتابخانه‌های دانشگاهی استان یزد، زیرساخت‌های امکانات فناوری و فرهنگ‌سازمانی در وضعیت مناسبی قرار دارند و زیرساخت‌های رهبری، نیروی انسانی و ساختار سازمانی در وضعیت نامناسبی هستند.
۸	دیدگاه کتابداران درباره زیرساخت فناوری در به‌کارگیری مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاه‌های سراسری شهرستان بابل [۱۷]	رستمی و همکاران، ۱۳۹۳	توصیفی پیمایشی با استفاده از پرسشنامه	۳۰ کتابدار شاغل در کتابخانه‌های دانشگاه‌های سراسری شهرستان بابل	بابل		کتابداران کتابخانه‌ها، در حد متوسط از خط‌مشی مدون برای گردآوری و ذخیره‌سازی و اشاعه‌ی منابع دانش استفاده می‌کنند. میزان استفاده از زیرساخت فناوری در مدیریت دانش کتابخانه‌های موردبررسی در زمینه‌های گردآوری و ذخیره‌سازی منابع دانش کمتر از متوسط، سازمان‌دهی منابع دانش در حد مطلوب و اشاعه منابع دانش در حد متوسط ارزیابی شد.
۹	بررسی وضعیت نگرش کتابداران به امکان پیاده‌سازی مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاهی متوسط شهر کرمانشاه بر پایه الگوی بکوویتز و ویلیامز [۱۸]	جلیلی و همکاران، ۱۳۹۳	پیمایشی تحلیلی با استفاده از پرسشنامه	۶۲ نفر از کتابداران کتابخانه‌ی دانشگاهی	کرمانشاه		فرضیه پژوهش که امکان پیاده‌سازی مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاهی شهر کرمانشاه بر اساس الگوی بکوویتز و ویلیامز وجود دارد تأیید شد و پیاده‌سازی مؤلفه‌های آن به‌طور یکسان وجود ندارد.
۱۰	بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی و میزان اجزای مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاه فردوسی مشهد و علوم پزشکی مشهد [۱۹]	دیانی و همکاران، ۱۳۹۲	پیمایشی با استفاده از پرسشنامه	۷۶ نفر از دانشجویان مشهد و ۲۶ نفر از علوم پزشکی مشهد	مشهد	۷۵ درصد	وضعیت مدیریت دانش در جامعه موردبررسی در حد متوسط است، میانگین اجرای مدیریت دانش در کتابخانه‌ی فردوسی ۳/۶ و دانشگاه علوم پزشکی مشهد ۳/۲۵ است و میانگین کلی اجرای مدیریت دانش در این کتابخانه‌ها ۳/۱۱ محاسبه گردید. کمترین میانگین مربوط به بعد ارائه دانش و بیشترین میانگین مربوط به بعد کاربرد دانش است. در ابعاد تولید دانش، اعتباربخشی به دانش، اشتراک دانش و کاربرد دانش، میانگین نمره‌های کتابداران دانشگاه علوم پزشکی بیشتر از کتابداران دانشگاه فردوسی است و تنها در بعد ارائه دانش میانگین نمره‌های کتابداران دانشگاه فردوسی بیشتر بود.

ادامه جدول ۱: وضعیت کاربری مولفه های مدیریت دانش در کتابخانه های دانشگاهی

ردیف	عنوان مقاله	نویسنده اول و سال	نوع مطالعه و ابزار گردآوری	نمونه مطالعه و نوع کتابخانه:	مکان	نرخ پاسخ	نتیجه کلی
۱۱	بررسی رابطه بین مدیریت دانش و نوآوری سازمانی در کتابخانه های دانشگاهی شهر یزد [۲۰]	فرزین یزدی، متوسط ۱۳۹۲	پیمایشی با استفاده از پرسشنامه	۷۶ کتابدار کتابخانه های دانشگاهی	یزد		مؤلفه های خلق دانش و ساختار سازمانی به ترتیب با میانگین های رتبه ای ۳/۶۶ و ۳/۴۶ اولویت اول و مؤلفه های به کارگیری دانش و فرهنگ سازمانی به ترتیب با میانگین های رتبه ای ۱/۵۶ و ۲/۲۰ اولویت آخر را به دست آوردند.
۱۲	بررسی وضعیت و عوامل مؤثر بر چرخه مدیریت دانش از دیدگاه کتابداران بالاک دانشگاهی شهرستان ارومیه [۲۱]	دولانی و همکاران، ۱۳۹۲	پیمایشی تحلیلی با استفاده از پرسشنامه	۱۰۲ نفر از کتابداران کتابخانه های دانشگاهی شهرستان ارومیه	ارومیه	۹۴ درصد	کتابخانه های دانشگاهی شهرستان ارومیه در جنبه های مختلف مدیریت دانش مانند تولید، اشتراک، به کارگیری و ذخیره دانش وضعیت مطلوبی ندارند. به طوری که این کتابخانه ها از لحاظ وضعیت اجرای مدیریت دانش پایین تر از حد متوسط بودند [۲/۷] و در وضعیت مطلوبی قرار نداشتند. همچنین فرهنگ سازمان، تکنولوژی اطلاعات و منابع انسانی هر کتابخانه بر چرخه مدیریت دانش بیشترین تأثیر را دارند.
۱۳	رابطه سبک مدیریت و تسهیم دانش در کتابخانه های شهر تهران [۲۲]	علیزاده و همکاران، ۱۳۹۲	پیمایشی با استفاده از پرسشنامه	۲۱۹ کتابدار کتابخانه هاییدان شگاهی تهران	تهران	۹۵ درصد	میزان تسهیم دانش در کتابخانه ها ناچیز بود و در سطح نسبتاً نامطلوب قرار داشت.
۱۴	تحلیل وضعیت مدیریت دانش در کتابخانه های دانشگاهی [مطالعه موردی] کتابخانه های دانشگاه فردوسی و علوم پزشکی مشهد [۲۳]	محمودی و همکاران ۱۳۹۲	پیمایشی با استفاده از پرسشنامه و علوم پزشکی مشهد	۱۳۶ کتابدار از کتابخانه های دانشگاه فردوسی مشهد و علوم پزشکی مشهد	مشهد	۷۵ درصد	برنامه های مدیریت دانش در هیچ کدام از کتابخانه های مورد بررسی به صورت مطلوب اجرا نمی شود، میانگین نمرات مدیریت دانش و ابعاد مدیریت دانش در حد متوسط [نزدیک به ۳] بود. تنها در بعد ارائه دانش میانگین نمرات کتابداران دانشگاه فردوسی بیشتر از کتابداران دانشگاه علوم پزشکی است و در سایر ابعاد میانگین نمرات کتابداران دانشگاه علوم پزشکی بیشتر است. بین میزان سرمایه اجتماعی و میزان اجرای مدیریت دانش همبستگی مثبت وجود دارد.

ادامه جدول ۱: وضعیت کاربرد مؤلفه‌های مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاهی

ردیف	عنوان مقاله	نویسنده اول و سال	نوع مطالعه و ابزار گردآوری	نمونه مطالعه و نوع کتابخانه:	مکان	نرخ پاسخ	نتایج کلی
۱۵	میزان کاربرد مدیریت دانش در بین کارکنان کتابخانه‌های دانشگاهی و بیمارستانی تحت پوشش دانشگاه علوم پزشکی تبریز بر اساس مدل Hissing.[24]	حسین زاده. ۱۳۹۱	توصیفی - پیمایشی با استفاده از پرسشنامه	۴۹ کتابدار از کتابخانه‌های تحت پوشش دانشگاه علوم پزشکی تبریز	تبریز	۸۱ درصد	میزان کاربرد مؤلفه‌های خلق دانش با ۳/۰۶ بالاتر از متوسط، ذخیره دانش با ۲/۵۶ در حد پایین‌تر از متوسط، نشر دانش با ۲/۸۷ در حد بالاتر متوسط و به کارگیری دانش با ۳/۱۲ در حد بالاتر از متوسط بود. همچنین نتیجه‌ی آزمون one-sample بر اساس مدل Hissing نشان داد که میزان کاربرد مؤلفه‌های مدیریت دانش در بین کارکنان کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی تبریز با میانگین ۲/۹۰ در حد متوسط است.
۱۶	وضعیت استقرار مدیریت دانش بین کتابداران دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.[۹]	محمدی استانی: ۱۳۹۱	توصیفی پیمایشی با استفاده از پرسشنامه	تمام کتابداران دانشگاه‌های علوم پزشکی اصفهان که ۸۳ نفر بودند	اصفهان	۸۴/۳۴ درصد	وضعیت استقرار مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاهی بر اساس مدل بکوویتز و ویلیامز در حد مطلوبی قرار نداشت [۲/۸۲±۰/۴۷۷] و پایین‌تر از حد متوسط بود و تنه‌ای میانگین دو مؤلفه یافتن دانش [۳/۰۵±۰/۴۸۷] و به کارگیری دانش [۳/۱۶±۰/۵۶۹] در وضعیت مطلوبی قرار داشتند و میانگین مؤلفه‌های یادگیری دانش [۲/۷۶±۰/۵۹]، تسهیم دانش [۲/۶۴±۰/۶۵] ارزیابی دانش [۲/۷۹±۰/۷۳] و نگهداری دانش [۲/۵±۰/۷۶] در پایین‌تر از حد متوسط بودند. نتایج نشان داد برنامه‌ریزی و توجه بیشتر به ویژه برای اشتراک و ایجاد دانش نیاز ضروری است. میانگین دو عامل یادگیری دانش [۲/۸۴±۰/۷۷۵] و حذف دانش [۲/۷۸±۰/۵۶۵] در وضعیت مطلوبی قرار نداشت و پایین‌تر از حد متوسط [نمره ۳] بود. میانگین مؤلفه‌های یافتن دانش [۳/۲۶]، به کارگیری [۳/۱۲]، تسهیم [۳/۵۲]، ارزیابی [۳/۲۹] و ایجاد/نگهداری دانش [۳/۴۵] بالاتر از حد متوسط بود و در وضعیت مطلوبی قرار داشت. به‌طور کلی وضعیت مدیریت دانش مدل بکوویتز و ویلیامز در کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی شیراز بالاتر از حد متوسط [۳/۲۶±۰/۶۱۵] و در وضعیت مناسبی قرار دارد. بر اساس مؤلفه‌های مدل بکوویتز و ویلیامز، عامل تسهیم دانش بیشترین و عامل حذف دانش در پیاده‌سازی مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی شیراز کم‌ترین تأثیر را دارد.
۱۷	شناسایی، بررسی و رتبه‌بندی عوامل مؤثر بر پیاده‌سازی مدیریت دانش با استفاده از تکنیک Topsis [مطالعه موردی دانشگاه علوم پزشکی شیراز].[۲۵]	شعبانی و همکاران، ۱۳۹۱	توصیفی - پیمایشی با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته	۸۸ نفر از کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی شیراز	شیراز	۹۰ درصد	شناسایی، بررسی و رتبه‌بندی عوامل مؤثر بر پیاده‌سازی مدیریت دانش با استفاده از تکنیک Topsis [مطالعه موردی دانشگاه علوم پزشکی شیراز].[۲۵]

ادامه جدول ۱: وضعیت کاربست مولفه های مدیریت دانش در کتابخانه های دانشگاهی

ردیف	عنوان مقاله	نویسنده اول و سال	نوع مطالعه و ابزار گردآوری	نمونه مطالعه و نوع کتابخانه:	مکان	نرخ پاسخ	نتیجه کلی
۱۸	بررسی میزان کاربست مدیریت دانش در بین کارکنان کتابخانه های تحت پوشش دانشگاه علوم پزشکی اصفهان بر اساس مدل هیسینگ [۲۶]	حسین زاده و همکاران، ۱۳۹۰	پیمایشی - توصیفی با استفاده از پرسشنامه	۷۹ کتابدار از کتابخانه های دانشگاه علوم پزشکی اصفهان	اصفهان		میانگین میزان کاربست مؤلفه های خلق دانش و به کارگیری دانش به ترتیب ب ۳/۰۱۲ و ۲/۹۶ بالاتر از متوسط و ذخیره دانش به ترتیب ۲/۵۱ و ۲/۷۱ در حد پایین تر از حد متوسط قرار دارد. همچنین میزان کاربست مؤلفه های مدیریت دانش در مدل هیسینگ در بین کارکنان کتابخانه های دانشگاه علوم پزشکی اصفهان با میانگین ۲/۸۰ در حد پایین تر از متوسط است.
۱۹	رابطه ی بین مدیریت دانش و خلاقیت در میان کتابداران کتابخانه های دانشگاهی شهر شیراز [۲۷]	نیر و همکاران، ۱۳۹۰	توصیفی با استفاده از پرسشنامه	۱۲۰ کتابدار از همه کتابخانه های شیراز دانشگاهی شهر شیراز	شیراز	۷۵ درصد	بین مدیریت دانش و خلاقیت کتابداران رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد. بدین معنی که هرچقدر خلاقیت کتابداران کتابخانه های دانشگاهی شیراز بالاتر باشد، مدیریت دانش نیز بیشتر است و کتابداران کتابخانه های دانشگاهی شیراز، مدیریت دانش را به عنوان یک راهبرد آگاهانه در شناسایی دانش، ارزیابی، سازمان دهی و ذخیره سازی آن به منظور بالا بردن افکار عموم و افزایش خلاقیت در کتابخانه ها به کار می برند.
۲۰	امکان سنجی و پیاده سازی مدیریت دانش در کتابخانه های دانشگاهی شهر اصفهان بر پایه ی مدل بکوویتز و ویلیامز [۲۸]	محمدی استانی و همکاران، ۱۳۹۰	توصیفی - پیمایشی با استفاده از پرسشنامه	۱۳۸ نفر از کتابداران کتابخانه های دانشگاهی شهر شیراز	اصفهان	۹۲ درصد	یافته ها نشان داد که به جز دو مؤلفه یافتن دانش [۳/۰۷] و به کارگیری دانش [۳/۰۶۴]، تمام مؤلفه ها کمتر از اندازه متوسط بودند و در وضعیت مناسبی قرار ندارند. کتابداران معتقد بودند که امکان پیاده سازی مدیریت دانش در کتابخانه های دانشگاهی شهر اصفهان پایین تر از اندازه متوسط بوده است [۲/۷۶]. کتابداران با سطح تحصیلات دیپلم امکان پیاده سازی تسهیم و ارزیابی دانش را نسبت به کتابداران با سطح تحصیلات کارشناسی و کارشناسی ارشد بیشتر می دانند.
۲۱	بررسی و ارزیابی کارایی کتابخانه ها در به کارگیری مدیریت دانش و نوآوری به منظور بهبود کیفیت خدمات با استفاده از مدل DEA دو مرحله ای مطالعه موردی: کتابخانه های عمومی و دانشگاه های شهر یزد [۶]	میرغفوری و همکاران، ۱۳۸۹	تحلیلی توصیفی با استفاده از پرسشنامه	۴۰۰ نفر از کتابداران کتابخانه های عمومی و دانشگاهی شهر یزد	یزد	۸۶ درصد	کمتر از نیمی از کتابخانه های شهرستان یزد در به کارگیری مدیریت دانش در ایجاد نوآوری کارا هستند که در این بین، سهم کتابخانه های دانشگاهی از کتابخانه های عمومی کمتر است.

ادامه جدول ۱: وضعیت کاربری مولفه‌های مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاهی

ردیف	عنوان مقاله	نویسنده اول و سال	نوع مطالعه و ابزار گردآوری	نوع مطالعه و نوع کتابخانه:	مکان	نرخ پاسخ	نتایج کلی
۲۲	شناسایی الگوی فرهنگ سازمانی حاکم بر کتابخانه‌های مرکزی دانشگاه‌ها و سنجش تأثیر آن بر میزان اجرای مدیریت دانش [۳]	عباسی و همکاران ۱۳۸۹	پیمایشی از نوع کاربردی با استفاده از دو پرسشنامه کامران و کوئین	کتابخانه‌های مرکزی ۲۱ دانشگاه جامع وابسته به وزارت علوم،	۲۱ پرسش دانشگاه امه	۲۸۱	از بین دانشگاه‌های شرکت کننده در مطالعه، ۱۰ دانشگاه از لحاظ اجرای مدیریت دانش در حد پایین تر از حد متوسط یعنی ۳ بودند و میانگین اجرای مدیریت دانش برای ۱۱ دانشگاه باقی مانده بالاتر از حد متوسط اعلام شد. در کل میانگین اجرای مدیریت دانش از نظر کتابداران ۳/۲ بود و در حد متوسط قرار داشت که وضعیت مطلوبی نبود.
۲۳	بررسی تأثیر فرهنگ سازمانی بر اجرای مدیریت دانش در کتابخانه‌های مرکزی دانشگاه‌های وابسته به وزارت علوم تحقیقات و فناوری [۲۹]	عباسی و همکاران: ۱۳۸۸	پیمایشی استفاده از دو پرسشنامه و یک سیاهه واری	کلیه کتابخانه‌های مرکزی دانشگاه‌های جامع وابسته به وزارت علوم با سابقه بیش از ۲۰ سال.	۲۳ استان درصد	۰/۹۰	میانگین کلی استقرار مدیریت دانش ۳/۰۵ بود که نزدیک به حد متوسط قرار داشت، یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که ۳ الگوی فرهنگ سازمانی گروهی، سلسله مراتبی و بازاری بر کتابخانه‌های مرکزی حاکم است. آزمون فرضیه‌های پژوهش نشان داد که در این کتابخانه‌ها بین میزان اجرای مدیریت دانش و الگوی متفاوت فرهنگ سازمانی تفاوت معنادار وجود ندارد. از نتایج دیگر پژوهش وجود همبستگی مثبت بین الگوهای فرهنگ سازمانی و کارآفرین و میزان اجرای مدیریت دانش است.
۲۴	بررسی وضعیت فرهنگ سازمانی و ساختار سازمانی در ارتباط با به کارگیری مدیریت دانش در کتابخانه‌های مرکزی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور در سال ۱۳۸۷ [۲]	نقی پور و همکاران. ۱۳۸۷	توصیفی تحلیلی با استفاده از پرسشنامه کامران	۱۰۸ نفر از مدیران و مسئولان ۲۹ کتابخانه مرکزی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور	ایران	۷۴/۰۷	ساختار سازمانی برای مدیریت دانش در وضعیت متوسطی قرار داشت اما فرهنگ سازمانی مدیریت دانش وضعیت مطلوبی داشت. کتابداران و مسئولان کتابخانه‌های مرکزی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور در اشتراک دانش و به کارگیری مدیریت دانش از تمایل خوبی برخوردار هستند و بدین لحاظ دارای فرهنگ سازمانی مناسب هستند.
۲۵	بررسی زیرساخت‌های مدیریت دانش در کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی دانشگاه شیراز از دیدگاه کارکنان و مدیران آن‌ها و ارائه راهکارهایی برای بهبود آن [۳۰]	خجسته فرو و همکاران، ۱۳۸۸	پیمایشی با استفاده از پرسشنامه	۶۲ نفر از متخصصان اطلاع‌رسانیکت ابخانه‌های دانشگاهی شهر شیراز	شیراز		زیرساخت‌های مدیریت دانش در کتابخانه‌های مورد بررسی به طور کلی در وضعیت مناسبی قرار ندارد و از میان کتابخانه‌های بررسی شده کتابخانه دانشکده هنر و معماری عملکرد بهتری نسبت به سایر کتابخانه‌ها داشته است.

ادامه جدول ۱: وضعیت کاربست مولفه های مدیریت دانش در کتابخانه های دانشگاهی

ردیف	عنوان مقاله	تجربیت مطالعه	سال نویسنده اول و	نوع مطالعه و ابزار گردآوری	نمونه مطالعه و نوع کتابخانه:	مکان	نرخ پاسخ	نتیجه کلی
۲۶	نقش و کارکرد فرهنگ سازمانی و عامل رهبری در توسعه اشتراک دانش از نظر کتابداران مرجع کتابخانه های دانشگاهی: مطالعه موردی [۳۱]		پریخ، ۱۳۸۷	مطالعه موردی با استفاده از پرسشنامه	کتابداران مرجع کتابخانه های دانشگاهی عضو گروه بحث RUSA		۱۰۰ درصد	بیشتر کتابداران معتقد به اشتراک دانش برای رشد فردی و سازمانی هستند و بیشتر آن ها در کسب دانش از تعامل استفاده می کنند و تمایل دارند دانش خود را در اختیار دیگران قرار دهند. با این وجود به نظر می رسد که این شناخت به صورت ایده ال در مدیریت کتابخانه ها وجود ندارد.
۲۷	مطالعه راهبردی مدیریت دانش در کتابخانه های دانشگاه های شهر اراک [۱]		غفاری و متوسط همکاران، ۱۳۸۰	پیمایشی با استفاده از پرسشنامه	همه کتابداران کتابخانه های اراک دانشگاهی		۴۶ نفر	فناوری [میانگین ۴/۱۳]، فرهنگ سازمانی [۴/۳۳] و نیروی انسانی [۴/۳۰] از مهم ترین عوامل مؤثر در پیاده سازی و اجرای مدیریت دانش در کتابخانه های دانشگاهی هستند.
۲۸	تحقق مدیریت دانش با رویکرد مقایسه ای بین کارکنان کتابخانه های دانشگاه های استان مازندران بر اساس مدل هیسینگ [۱۰]		رودی و همکاران، ۱۳۹۵	پیمایشی - تحلیلی با استفاده از پرسشنامه	کتابداران کتابخانه های دانشگاه های دولتی و علوم پزشکی مازندران		۱۰۰ درصد	میزان کاربست مدیریت دانش با میانگین ۲/۹۶ در حد متوسط بود و تنها مؤلفه به کارگیری دانش در کتابخانه های دانشگاهی با میانگین ۳/۱۴ از حد متوسط بالاتر است.

بحث و نتیجه گیری

شکاف بین تولیدکنندگان و استفاده کنندگان دانش، دلیل اصلی اختلاف عملکرد ارائه دهندگان خدمات و تولیدکنندگان کالاها در مناطق جغرافیایی مختلف شناخته شده است. از آنجا که هدف مدیریت دانش، حذف لایه های میانجی بین تولیدکنندگان و استفاده کنندگان از دانش است، ضرورت توجه به مدیریت دانش بیش از پیش احساس می شود. در این راستا آگاهی و اطلاع دقیق از وضعیت استقرار مؤلفه های مدیریت دانش در نهادها و سازمان های مختلف امری ضروری به نظر می رسد و همچنین بررسی وضعیت مدیریت دانش و عوامل مؤثر بر آن در کتابخانه ها و مراکز اطلاع رسانی، به عنوان یکی از مهم ترین

عوامل مؤثر بر موفقیت دانشگاه ها در دنیای رقابتی امروز از اهمیت فزاینده ای برخوردار است. [۱۳-۴] نتایج جمع بندی و تحلیل نتایج مطالعات انجام گرفته در زمینه مدیریت دانش در کتابخانه های دانشگاه های ایران، نشان داد که تمامی مؤلفه های مدیریت دانش (به کارگیری دانش، سازمان دهی دانش، کسب دانش، خلق و تولید دانش، اشاعه دانش، اشاعه و توزیع دانش، گردآوری و نگهداری دانش) کمتر از سطح متوسط بوده است. میانگین استقرار مدیریت دانش در بیش از نیمی از مطالعات پایین تر از حد متوسط بود و فقط در دو مطالعه میانگین استقرار مؤلفه های مدیریت دانش بالاتر از حد متوسط و در وضعیت مطلوبی اعلام شد. بر این اساس می توان نتیجه گرفت که کتابداران بر این باور هستند که امکان پیاده سازی و استقرار مدیریت دانش در کتابخانه های دانشگاهی کشور ایران پایین تر از حد متوسط است و در

وضعیت مناسبی قرار ندارد. نتایج این مطالعه همسو با نتایج مطالعات غلامی، محمدی استانی، دولانی، نیر، حسین زاده و فرزین یزدی است. [۱۵، ۲۰، ۲۱، ۲۴، ۲۷، ۲۸]

همچنین یافته‌ها نشان داد که از میان مؤلفه‌های مدیریت دانش، مؤلفه‌های تسهیم دانش و ارزیابی دانش نسبت به سایر مؤلفه‌ها وضعیت بدتری دارند. نتایج این مطالعه مطابق با یافته‌های میرغفوری، غلامی عطا پور، شیروانی و زارعی است [۶، ۱۴، ۱۵، ۳۲، ۳۳]. نتایج نشان داد، با وجود این که تسهیم دانش مهم‌ترین مؤلفه و به نوعی مرکز ثقل برنامه‌های مدیریت دانش است، اما کتابخانه‌های دانشگاهی در تسهیم دانش با مشکل روبرو هستند که این امر، برنامه‌ریزی و توجه جدی را می‌طلبد.

بررسی مطالعات با موضوع عوامل مؤثر بر چرخه مدیریت دانش و استقرار و کاربست مؤلفه‌های مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاهی کشور ایران، نشان داد که عواملی همچون، فرهنگ سازمانی، ساختار سازمانی، فناوری اطلاعات، خلاقیت کتابداران و منابع انسانی بر چرخه مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاهی تأثیر گذار بودند. افزون بر این، فرهنگ سازمانی، اطلاعات و منابع انسانی بر چرخه مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاهی بیشترین تأثیر را دارد. این نتایج مطابق با نتایج مطالعات پارسائیان، دولانی، غفاری و نقی پور است. [۱، ۲، ۱۶، ۲۱]

توجه به فرایند مدیریت دانش در کتابخانه‌ها، به دلیل عوامل و نتایجی نظیر، کاهش هزینه‌ها، بهبود عملکرد، بهبود ارائه خدمات و در نهایت کاهش هزینه‌های مربوط به یافتن، دسترسی و اشاعه انواع ارزشمند دانش در داخل سازمان از اهمیت خاصی برخوردار است [۱]. با توجه به نامطلوب بودن نسبی سطح مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاهی ایران، شایسته است نسبت به بهبود و تقویت آن توجه ویژه شود تا با استقرار و به کارگیری مؤثر مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاهی، فرایند اشتراک دانش، بهبود یادگیری و خدمات‌دهی بهتر به کاربران کتابخانه تسهیل گردد؛ بدین منظور ضروری است که مدیران و مسئولان از طریق برگزاری کلاس‌ها و کارگاه‌های آموزشی، آگاهی کتابداران را نسبت

به فرایند مدیریت دانش و اهمیت و ارزش آن در کتابخانه‌ها بالا ببرند؛ و با افزایش این مهارت و آگاهی، به استقرار و پیاده سازی مدیریت دانش در کتابخانه‌ها کمک قابل توجهی کنند. این پژوهش به مرور مطالعاتی پرداخت که با روش‌شناسی مختلف و در محیط‌ها و گروه‌های متفاوتی انجام شده بودند. این مسائل و همچنین استفاده نکردن از روش آماری واحد برای تحلیل داده‌ها در مطالعات بررسی شده، مانع از انجام تحلیل‌های آماری نظیر فراتحلیل برای مطالعات شد. همچنین، نبود بررسی مقالات منتشرشده در همایش‌ها و کنفرانس‌ها و گزارش‌های سازمانی از محدودیت‌های مطالعه بودند. یکی دیگر از محدودیت‌های مطالعه پایین بودن نرخ پاسخ بود که این مورد از کیفیت مطالعه می‌کاهد.

مطالعه مرور نظام‌مند حاضر با بررسی نسبتاً کامل جنبه‌های مختلف مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاهی، مطالعه‌ی جامعی است. در حالی که در مطالعات قبلی به صورت جداگانه و تک‌بعدی بررسی شده بودند، از این رو، انتظار می‌رود این مطالعه کاربردی باشد و برای برنامه‌ریزی‌های آینده در این زمینه نتایج مفیدی داشته باشد.

استقرار و کاربست مؤلفه‌های مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاهی به طور کلی در وضعیت نسبتاً نامطلوبی قرار دارد. یافته‌ها و تحقیقات نشان می‌دهد که نبود مدیریت دانش باعث شده تولیدات علمی به صورت حلقه‌های جداگانه درآید که گاهی هرگز یکدیگر را بازایی نمی‌کنند. در عصر حاضر مهم‌ترین و ضروری‌ترین وظایف کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی، تولید علم، درخشش سرمایه فکری، ارائه اطلاعات و به گردش درآوردن علم از مرحله تولد تا باردهی آن است که با استفاده از فرایندی تکمیلی با نام مدیریت دانش انجام می‌گردد. این فرایند کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی را ملزم می‌کند، از طریق برنامه‌ریزی‌های مدون و سیاست‌گذاری‌های هدفمند از هدر رفتن سرمایه‌های فکری و دانش‌های تولیدشده جلوگیری کنند و خود نیز یکی از حلقه‌های فرایند چرخه دانش باشند؛ بنابراین، ضروری است که برای مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاهی،

References

- 1- Ghaffari S, Zanjirdar M, Hadady M. [The study of knowledge management in academic libraries in Arak Monthly Information Seeking and Information] 2009; (25):35-42. [In Persian].
- 2- Naghipour M, Azadeh F, Dargahi H, Saeid JGM, Hassanzadeh M, khansari J. [Study of Organizational culture and Structure for implementation of Knowledge Managent in Universities of Medical Sciences in 2008]. Payavard Salamat 2008;2(3):42-9. [In Persian].
- 3- Abbasi Z, Parirokh M, Diani M, Fattahy R. [Identification of Organizational Culture in University Central Libraries and its Impact on the implementation of knowledge management]. Journal of Information Science and Technology 2010;25(3):389-412. [In Persian].
- 4- Hazeri F, Sarafzadeh M. [The role of knowledge management in universities and academic libraries]. Nama 2006;4(5):5. [In Persian].
- 5- Siamian H, Shahrabi A, Babalhavaeji F. [Attitude of Librarians of public libraries in Mazandaran Knowledge Management]. Knowledge Journal 2014;7(25):103-16. [In Persian].
- 6- Mirghafoori H, Arani ZS. [Evaluation of the performance of libraries in the use of knowledge management and innovation to improve quality of service, using a two-stage DEA Model Case Study: Public libraries and university city of Yazd] 2010: 13(1);175-203. [In Persian].

برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری هدفمندی در سطح ملی صورت گیرد تا ضمن ایجاد یکپارچگی در مدیریت دانش، از هدر رفت سرمایه‌های فکری جلوگیری شود.

تشکر و قدردانی

این مقاله حاصل بخشی از طرح تحقیقاتی تحت عنوان « وضعیت استقرار مؤلفه‌های مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاهی ایران: مرور نظام‌مند » مصوب معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی ایران سال ۱۳۹۵ به کد ۲۷۷۲۴-۱۳۶-۰۵ می‌باشد که با حمایت دانشگاه علوم پزشکی ایران اجرا شده است.

- 7- Musavi Z. [University Library research Tasks] library 1998.
- 8- rostami MK, Moghtadai F, Fazeli A, Rajaii M. [Investigating the organizational barriers affecting the implementation of Knowledge Management in Khouzestan Public Libraries]. library 2010;94-123.[In Persian].
- 9- Ostani MM, Shabani A, Rajaepoor S. The Status of Knowledge Management Application in Librarians of Isfahan University of Medical Sciences. Iranian Journal of Medical Education 2012;12(2):167-75. [In Persian].
- 10- Rudy G, Islamic M, Nobahar N. [knowledge management applied by members of staff in the Libraries of Mazandaran universities, based on Hissig model]. Journal Management System. 2016.
- 11- Zarei E, Momeni E. [The relationship between knowledge sharing and innovation of academic librarians]. Quarterly Journal of Epistemology 2014;8(31):31-42. [In Persian].
- 12- Hashemzadeh MJ, Majidifard M. [Use of knowledge management in university libraries and Urmia University of Medical Sciences libraries within the framework of the proposed hybrid components. Conference on Knowledge Management]; Tehran: Oil, Gas and Petrochemical; 2014. p. 10. [In Persian].
- 13- Asare F, Mostafavi E, Ahmadi E, Khoshkenar M. [A Comparative Study of Knowledge Management based on Jashpara model in Chamran University of Medical Sciences library In: Network PEI], editor. Knowledge Management Conference; Tehran 2015. p. 11.[In Persian].
- 14- Zarei A, Slymanlv FB. [customer knowledge management maturity level inpromoting the quality of services of Tabriz University Libraries]. Knowledge Management Conference; Tehran2015. p. 12.
- 15- Gholami B, Madiseh HA, Gholami B, Mojiri S, Rizi HA, Hodhodinezhad N. [Study for Implementing Knowledge Management Factors in the Libraries of Isfahan University of Medical Sciences]. Health Inf Manage 2014;11(2):176. [In Persian].
- 16- Parsaeian M, Riahinia N. [Exploration and ranking of critical success factors of Knowledge Management implementation in Yazd Province academic librarie]. journal of information science and knowledge 2014;6(2):19-37. [In Persian].
- 17- Rostami Z, Jahani N, Alaghemand A. [Librarians Point of view about IT infrastructure in the implementation of knowledge management in university libraries in Babol]. Journal of Knowledge 2014;1(1):87-98. [In Persian].
- 18- Jalili R, Ruhani AF, Zarei A. [View authors review the status of librarians attitude to the possibility of implementing knowledge management in academic libraries in Kermanshah on the basis of the model Williams and Bkuvytz]. International Conference on Management and Industrial Engineering; Tehran2014 p. 13. [In Persian].

- 19- Diane M, Parirokh M, Mahmoud H. [Study of the relationship between social capital and the implementation of knowledge management in libraries and the Ferdowsi University of Mashhad University of Medical Sciences]. *library and Information Science Journal* 2012;15(2):91-117. [In Persian].
- 20- Yazdi MF. [View authors examine the relationship between knowledge management and organizational innovation in Yazd academic libraries]. *the second International Conference on Management, Entrepreneurship and Economic Development; Qom.* [In Persian]2013.
- 21- Doulani A, Sadi MJM, Rahimi B, Rashidi A. [A Survey On Effective Factors On Knowledge Management From The Perspective Of University Librarians In Urmia]. *Payavars Salamat* 2013;7(2):154-62. [In Persian].
- 22- Alizadeh F, Hassanzadeh M, Momeni E. [Determine the relationship between management and sharing of knowledge in libraries]. *Quarterly systems and information services* 2013;3(10):49-60. [In Persian].
- 23- Mahmoud H, Diani M, Parirokh M. [Analytical Study of Knowledge Management in academic libraries [Case Study: Libraries of Ferdowsi University of Mashhad Medical Sciences]. *Journal of library and Information* 2013;3(2):91-112. [In Persian].
- 24- Hosseinzadeh A, Shabani A, Siyadat S. [Application of Knowledge Management among the Staff of Libraries Affiliated to Tabriz University of Medical Sciences, Iran, based on Hissig Model]. *Health Information Management* 2012;9(2):202. [In Persian].
- 25- [Implementation of Knowledge Management Based on TOPSIS Approach: A Case Study]. *Health Information Management* 2012;9(3):326.
- 26- Shabani A, Syadat A. [Evaluation of the use of knowledge management among the staff of libraries of Isfahan University of Medical Sciences based on Hissig]. *Quarterly systems and information services* 2011;1(1):13-24. [In Persian].
- 27- Nayer N, Jookar A. [The Relationship between Knowledge Management and Creativity among the Librarians of Shiraz University Libraries]. *Health Information Management* 2012;9(2):232. [In Persian].
- 28- Ostani MM, Shabani A, Rajaepoor S. [Feasibility and Implementation of Knowledge Management in academic libraries in Isfahan on Bukowitz and Williams]. *Iranian Journal of Medical Education* 2011;1(1):23-44. [In Persian].
- 29- Abbasi Z, Parirokh M. [The effect of organizational culture of the university libraries on providing the necessary conditions for the implementation of knowledge management]. *Iranian Knowledge Management Conference; Tehran :2009.* p. 20. [In Persian].
- 30- Khojastehfar M, Didgah F. [View authors examine the infrastructure of knowledge management in libraries and information centers of Shiraz University from the perspective of employees and their managers and strategies to improve it]. *the first International Conference*

on Intellectual Capital Management; Zanjan. [In Persian].

31- Parrirokh M. Title: [the role of organizational culture and leadership in the development of knowledge-sharing terms of reference librarian]. Psychology and Education Studies 2008.

32- Atapour H. Barrasi va tahlile avamele moaser bar modiriate danesh dar ketabkhanehaye daneshgahi (motaleaeye moredye ketabkhanehaye markazye daneshgahhaye Tehran) National Conference on Knowledge Management and Information Science Tehran: Irandoc; 2009. p. 25. [In Persian].

33- Shirvani A, Safdarian A, Alavi A. [Scale survey of knowledgemanagement's process mastery Isfahan University of Medical Science's Reading Scale] Health Information Management 2009;6[1]; 75-82. [In Persian]

Knowledge Management Components in Academic Libraries in Iran: A Systematic Review

Mohaghegh N¹/Hojati Zadeh Y²/ Kousari R³/ Fayazi N⁴/ Sarebandi Z⁵

Abstract

Introduction: Knowledge is the source of wealth, ability and wisdom, and can lead to national development when produced, published, managed and applied. This systematic review aimed to examine the establishment and implementation of knowledge management elements in academic libraries in Iran.

Methods: All indexed articles in national and international valid databases were reviewed using related keywords. Articles meeting the inclusion criteria then underwent an assessment for study quality; the selected articles were classified and the results were completely described.

Results: From the initially identified 860 articles, 28 met the initial inclusion criteria. Concerning the application and implementation of knowledge management, half of the libraries ranked below average while less than half ranked average. Only two libraries had a satisfactory status and ranked above average.

Conclusion: Generally, the establishment and implementation of knowledge management elements in academic libraries in Iran are relatively poor, but medical libraries are in a better condition; therefore, knowledge management awareness is the first step towards improving and removing the barriers to its implementation. Knowledge management, if monitored and integrated at national level, can prevent the waste of intellectual capital resources.

Keywords: Knowledge Management, Components, Academic Libraries. Establishment, Systematic review

• Received: 10/Nov/2016 • Modified: 02/Oct/2017 • Accepted: 15/Nov/2017

1. Instructor of Medical Librarianship and Information Sciences Department, School of Medical Information and Management, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran
2. M.Sc. Student of Medical Librarianship and Information Sciences, School of Medical Information and Management, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran; Corresponding Author (hojati.yahya@gmail.com)
3. M.Sc. Student of Medical Librarianship and Information Sciences, School of Medical Information and Management, Jondi Shapour University of Medical Sciences, Ahvaz, Iran
4. M.Sc. of Library and Information Sciences, Paramedical Faculty, Tehran University, Tehran, Iran
5. M.Sc. of Commercial Management, School of Management, Azad University, Tehran, Iran